

Maisemapiirreindikaattori - Hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä omaavan maatalousmaan osuus

Terho Hyvönen

Muistio kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelun taustaksi, 15.1.2025 MMM, Luonnonvarakeskus

Ennallistamisasetus: Hyvin monimuotoiset maisemapiirteet

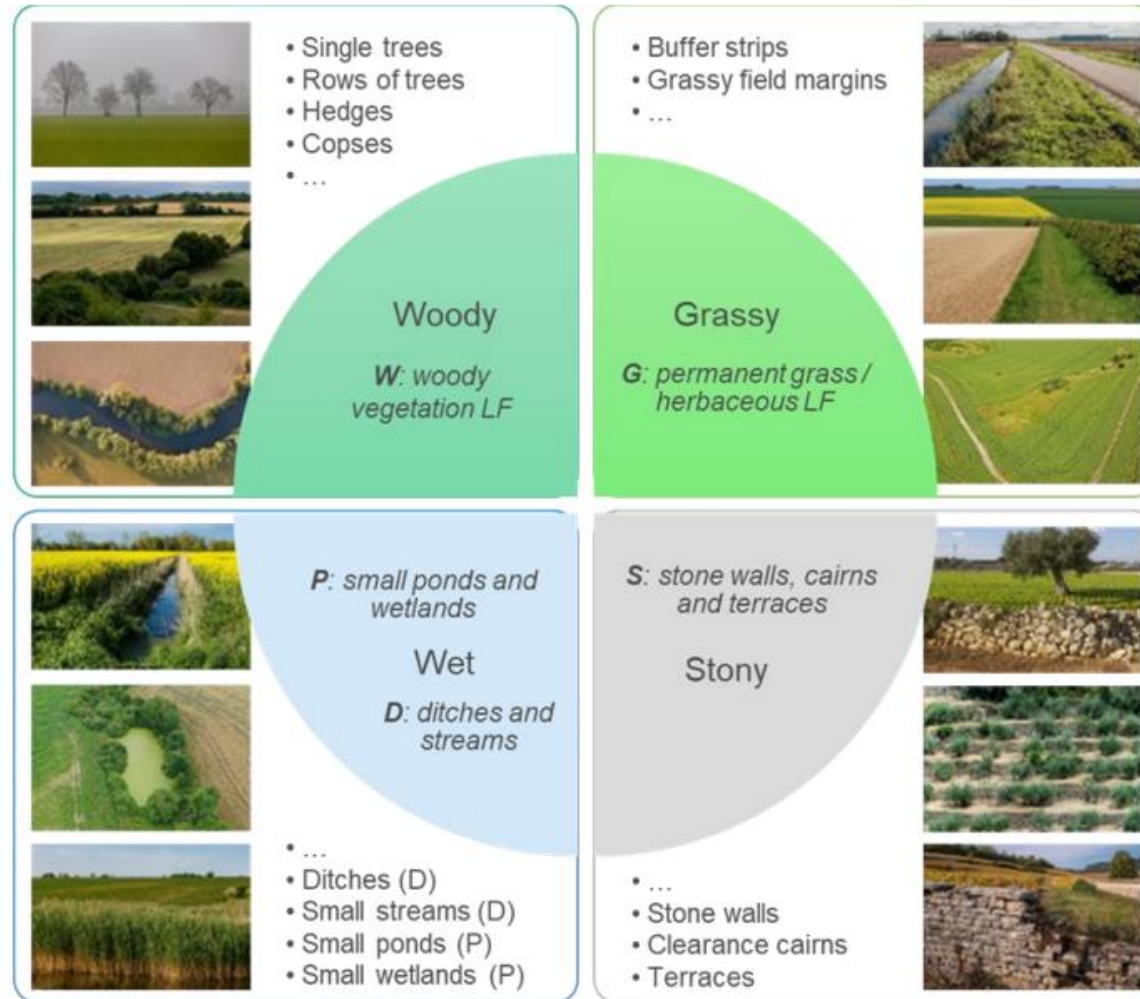
- Hyvin monimuotoiset maisemapiirteet = suojakaistat, pensasaidat, yksittäiset puut ja puuryhmät, puurivit, pellonpientareet, palstat, ojat, purot, pienet kosteikot, terassiviljelmät, kiviröykkiöt, kiviaidat, pienet lammikot ja kulttuurilliset erityispiirteet maatalousympäristössä esiintyvän pysyvän luonnollisen tai osittain luonnontilaisen kasvillisuuden osatekijöitä
- Täytettävä seuraavat edellytykset:
 - a) ne **eivät voi olla maatalouden tuotantokäytössä** (mukaan lukien laidun- tai rehutuoanto), paitsi jos tällainen käyttö on tarpeen luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi [...], ja
 - b) **niitä ei pitäisi käsitellä lannoitteilla eikä torjunta-aineilla**, lukuun ottamatta vähäisen tuotantopanoksen käsittelyä kuivalannalla
- Indikaattori: Hyvin monimuotoisia maisemapiirteitä omaavan **maatalousmaan osuus (%)**

Indikaattori koostuu kolmesta aineistosta

- LUCAS-seuranta
 - Euroopan laajuinen maisemapiirreaineisto (EUROSTAT, 2022)
- Kesantoala
 - Tilastoitu kesantosala (Farm Structure Survey, 2005-2016 -> Integrated Farm Statistics 2020)
- Kansallinen lisäaineisto koskien alla olevia maankäyttötyyppejä
 - productive trees in sustainable agroforestry systems
 - trees in extensive old orchards on permanent grassland
 - productive elements in hedges

LUCAS-seuranta - maisemapiirteet

Figure 5: Different types of landscape features are categorized in four key groups: Woody, Grassy, Wet, Stony (source: Czucz et al, 2022a,b)

Maisemapiirteet

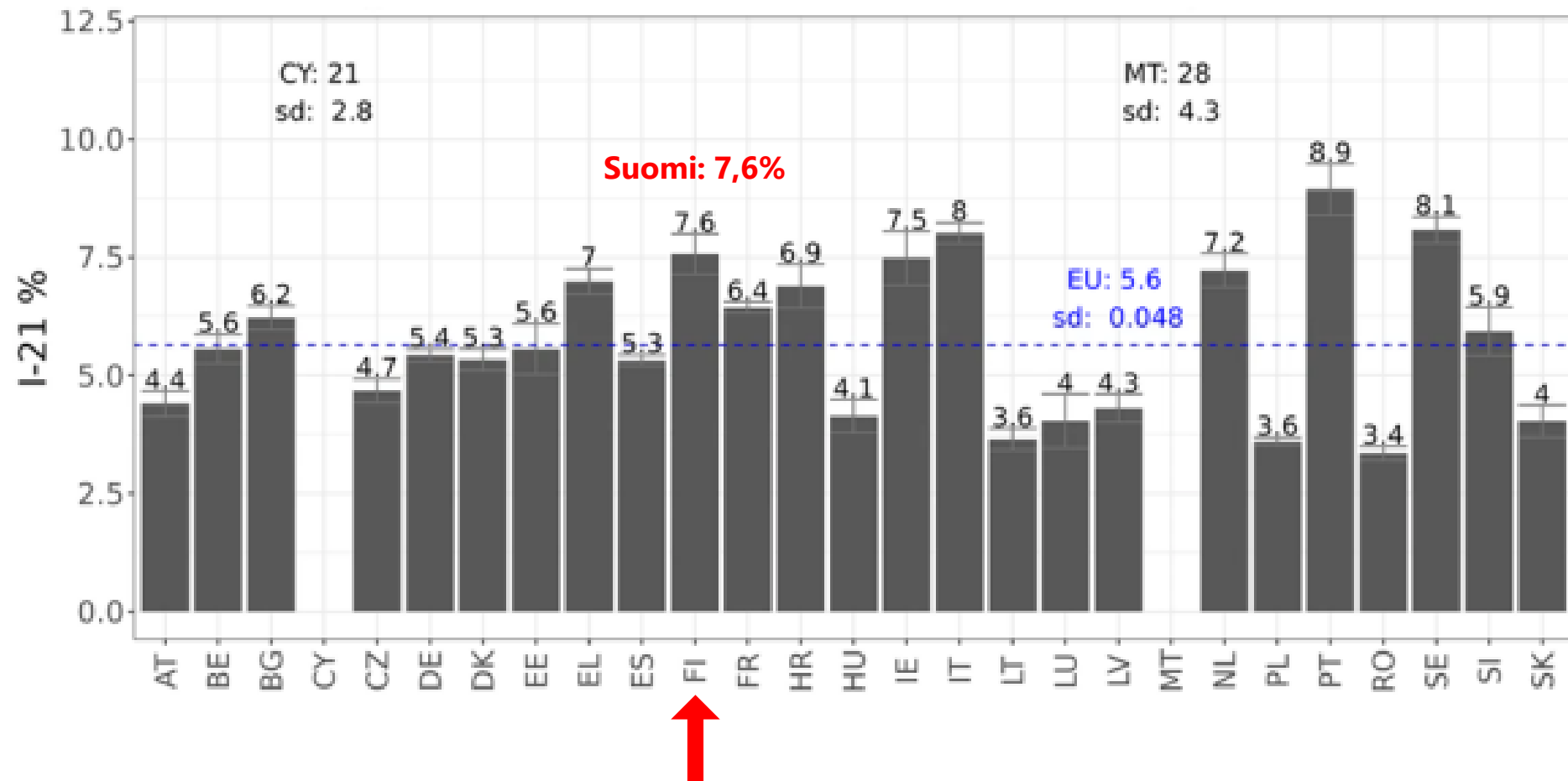
Analysoidaan 1 ha näytealalta
Suomessa 1 697 näytealaa maatalousmaalla

Leveys 1-20 m
Pinta-ala < 0,5 ha

Piirre ei voi olla osa suurempaa
maisemaelementtiä, esim. näytealalle osuva
metsänreuna tai nurmipellon suojakaista jää
pois

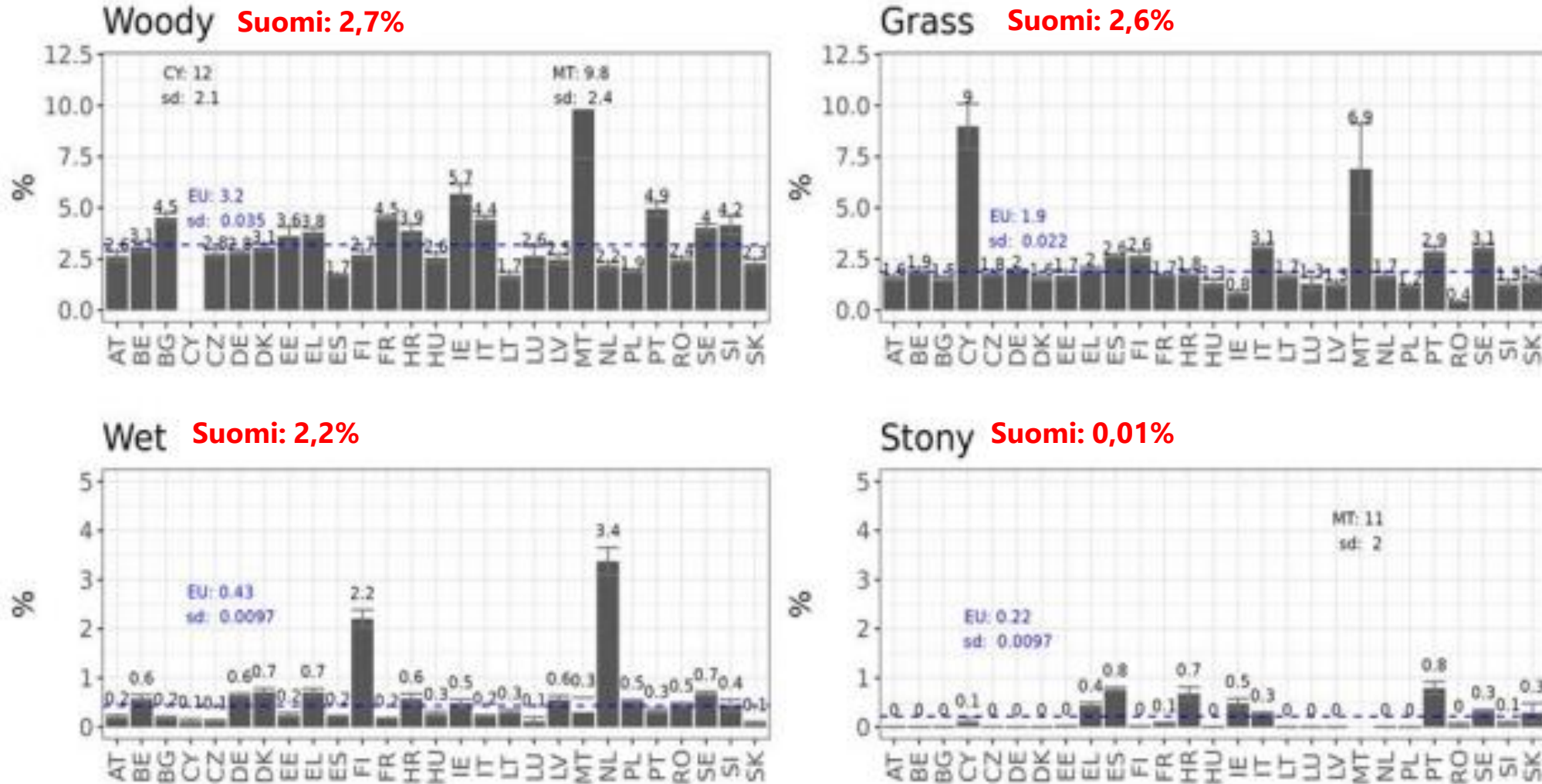
LUCAS-seuranta – EU-maiden vertailu

Figure 11: Estimates of LF shares in agricultural land by MS (% and standard deviation). The horizontal blue line represents the EU average (source: own elaboration).

LUCAS-seuranta – EU-maiden vertailu

Figure 12: Shares of LF by MS and by type (Woody, Grassy, Wet, Stony). The horizontal lines represent the EU average (source: own elaboration)

Lähde: d'Andrimont, R., Czucz, B., De Marchi, D., Gallego, J., Iordanov, M., Koeble, R., Musavi, T., Skoien, J., Martinez Sanchez, L. and Terres, J., Estimation of the share of Landscape Features in agricultural land based on the LUCAS 2022 survey, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2760/S923183> , JRC13S966.

Kesantoalat

- Tilastoitu tieto kesantoaloista
- Kesantoalat voi olla määritelty hieman eri tavoin eri tilastoinnissa

Suomen kesantoala eri tilastoissa (Lähteet: FSS ja IFS, [Database - Eurostat](#), Eurostat ef_lus_allcrops; KMM [PxWeb - Valitse taulukko](#), FADN)

Tilasto	2005	2007	2010	2013	2016	2020	2022
FSS	10,7 %	9,9 %	13,4 %	11,2 %	8,3 %	-	-
IFS	-	-	-	-	-	9,6 %	-
KMM	-	-	13,4 %	11,2	11,5 %	9,1 %	9,16 %
FADN							9,3 %

Kansallinen lisäaineisto

- Koskee maankäyttötyyppejä joita ei käytännössä ole Suomessa
 - productive trees in sustainable agroforestry systems
 - trees in extensive old orchards on permanent grassland
 - productive elements in hedges
- Ei vielä päätetty lopullista ohjeistusta
- Luonnos komission ohjedokumentista syksyllä 2024
- Lopullinen ohjeistus tulossa pian, mutta ei varmaan muutu kovin paljoa

Indikaattorin käyttökelpoisuus Suomen olosuhteissa

- **LUCAS-seuranta**

- Kuvastaa pienipiirteisiä maisemaelementtejä, jotka tärkeitä monimuotoisuudelle
- Ei huomioi metsänreunoja -> epäedullinen tulkinta Suomelle
- Indikaattoriarvojen kasvattaminen:
 - vaatisi käytännössä ruohoisten (grassy) elementtien lisäämistä
 - vaatisi tarkempaa analyysiä maankäytöstä näytealoilla, jotta voisi arvioida tilannetta paremmin

- **Kesantoalat**

- Tärkeitä peltoluonnon monimuotoisuutta lisääviä maankäyttömuotoja
- Indikaattoriarvojen kasvattaminen
 - Kesantoalojen määrittely ei aina yksiselitteistä
 - Pinta-ala voi vaihdella paljonkin politiikkatoimien seurauksena
 - Pinta-alan muutoksia voi olla hankala ennustaa

- **Kansallinen lisäaineisto**

Mitä hyötyjä ja haittoja indikaattorin valintaan sisältyy?

- **Hyötyjä:**

- Indikaattori nostaisi elinympäristöjen monimuotoisuuden edistämisen esiin
- LUCAS-seuranta kunnianhimoinen yritys vertailla maisemapiirteitä EU-maiden välillä
- Kesantoalat relevantti täydennys LUCAS-seurantaan
- Ekologisin perustein laadittujen, pysyvien tavoitearvojen määrittäminen monimuotoisuutta edistäville maankäyttömuodoille

- **Haittoja:**

- Indikaattori koostuu kolmesta osiosta – sekava; pitääkö kaikki kolme osiota saada kasvuun?
- LUCAS-seurannan metsäisten piirteiden tulkinta epäedullinen Suomelle
- Alueelliset erot maisemarakenteessa (mahdollinen "alueellinen epätasa-arvo")
- Indikaattoriarvojen kasvattamisessa epävarmuustekijöitä
- Edellyttää pinta-alaperusteista ympäristökorvausta